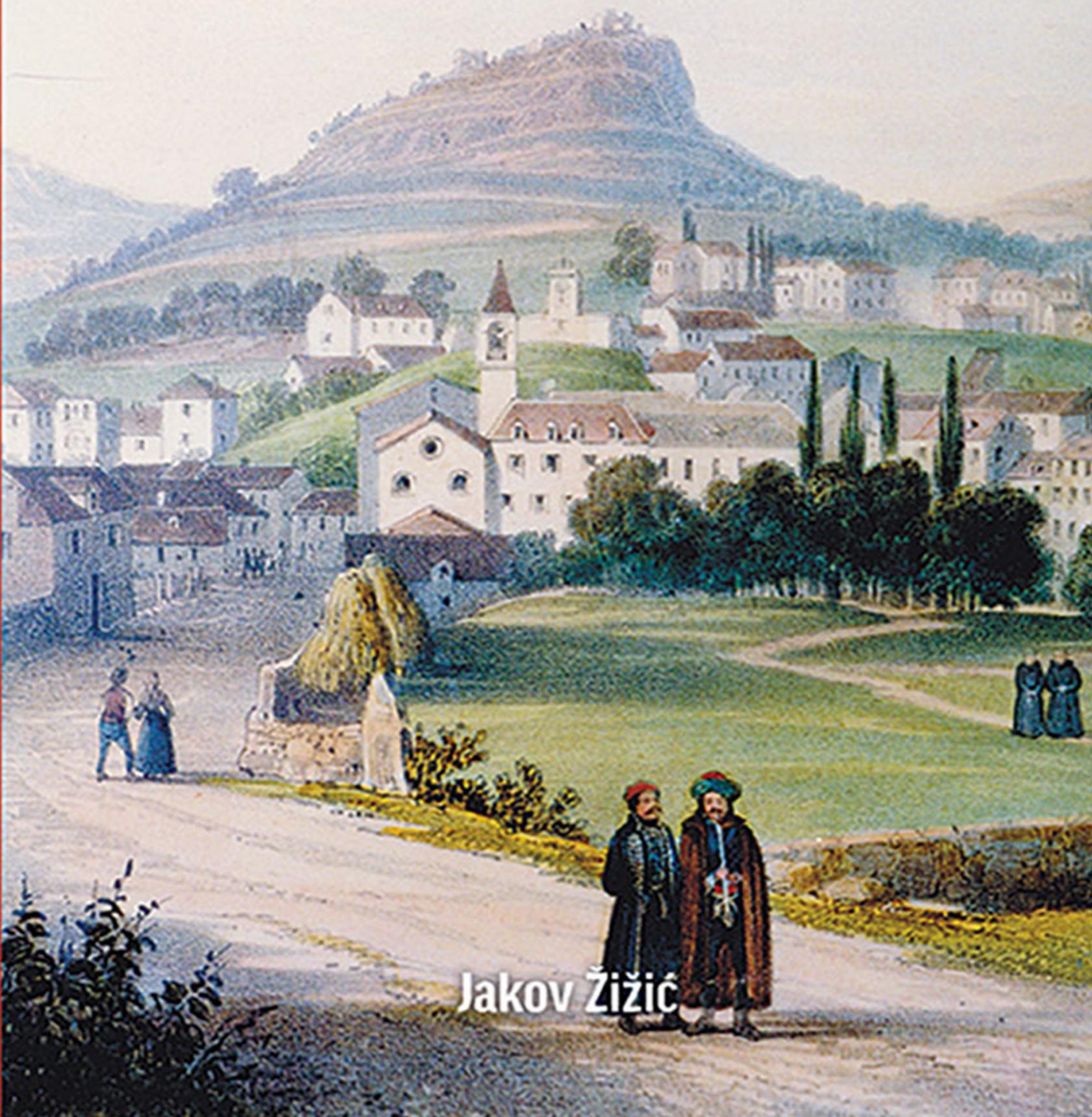

SINJ I ALKA

PRIČE O LJUDIMA I DOGAĐAJIMA

Izdavač

Klub Sinjana Zagreb

Jakov Žižić

Za izdavača

Davor Varenina

Urednik

Vladimir Filipović

Lektorica

Ivana Petrović

Grafički urednik

Jakov Borković

Fotografije:

Privatna arhiva Jakova Žižića,

Viteško alkarsko društvo Sinj, Ante Žižić

Copyright Klub Sinjana Zagreb, 2018.

ISBN: 978-953-95624-0-1

CIP BROJ

Klub Sinjana Zagreb
2018.

SINJ I ALKA

priče o ljudima i
događajima

SADRŽAJ

PREDGOVOR	7
SINJANI I HRVATSKO PROLJEĆE	
Braća Veselica - neispričana priča	13
Obitelj Tripalo u sinjskoj povijesti i javnom sjećanju	19
Jedno sjećanje na zaboravljenu moralnu veličinu Sinjanina Dražena Sesardića	25
Krleža i Sinj u zapisima Josipa Šentije	29
PROMIŠLJANJA O SINJSKOJ ALKI	
Kako jedan turski politolog vidi simboliku i značenje Sinjske alke u hrvatskom nacionalnom identitetu	37
Komercijalizacija sinjske viteške igre: kako pronaći recept za usuglašavanje tradicije i života	43
Je li ovogodišnja Alka doista 300-ta?	49

ZANIMLJIVOSTI IZ POVIJESTI SINJSKE ALKE	55	POZNATI I MANJE POZNATI SINJANI 20. STOLJEĆA	153
Kako je dolazak cara Franje I. u Sinj 1818. promijenio tijek povijesti Alke	57	Sinjanka Zlata Sesardić, primadona beogradske i novosadske Opere	155
Alka u izvještaju Enrica Rehe iz 1822.	61	Sinj u sjećanjima i političkim pogledima Siniše Pavića: kritički osvrt	159
Alka i Češka: o jednoj posebnoj vezi	67	Sinjanin Ivan Celmić, velikan hrvatske cestogradnje	165
Dvije Alke u istoj godini	71	Sinjanin Ante Masovčić, redatelj prvog hrvatskog igranog filma	167
Trčanje Alke izvan Sinja	75	Sinjski doktori znanosti tijekom povijesti i danas	171
Alkari u Splitu, ali ne prvi put	81	BIBLIOGRAFIJA	177
Kolovoz je mjesec viteškog međudana	87	KAZALO IMENA	181
„Ingleški“ kralj Edward na Sinjskoj alki	93		
O Alki su još 1935. čitale tisuće Amerikanaca	99		
Turistička promocija Alke u međuratnoj Čehoslovačkoj	103		
SINJ IZVAN DOMOVINE	109		
Dwight Eisenhower i sinjski Vidići u uspomenama Borisa Marune	111		
Sinj i Cetinska krajina dio su identiteta Chicaga	117		
TIHOMIL RAĐA I SINJSKA KULTURA SJEĆANJA	125		
Treba li Sinju bista Tihomila Rađe?	127		
Za dijalog	129		
Sinjska kultura sjećanja	131		
Stavljam se na raspolaganje ...	135		
Jakov Žižić odgovorio na priopćenje UABA-e Cetinske krajine	139		
Tihomil Rađa i vizija demokratske, pravedne i čovječne Hrvatske	141		
Tihomil Rađa – prvi emigrantski intelektualac koji je dobio zasluženo mjesto u javnom sjećanju samostalne Hrvatske	145		

PREDGOVOR

KAD SAM SREDINOM OŽUJKA 2013. pokrenuo blog i objavio prvi tekst, nisam ni slutio kamo će me odvesti taj skromni pothvat. U to vrijeme bio sam magistar politologije s tek upisanim doktorskim studijem i u iščekivanju prvog zaposlenja, odnosno stručnog ospozobljavanja. Uz akademske i profesionalne obveze nalazio sam vremena i volje za intelektualnu radoznalost koju sam najradije usmjeravao prema političkoj i kulturnoj povijesti Sinja i fenomenu viteške igre Alke. Zahvaljujući pokretaču i uredniku lokalnog portala *Ferata* Jošku Kontiću, već sam kao student dobio priliku pisati i objavljivati o povijesti Alke i Sinja. U ljeto 2010. Kontić me zamolio da napišem feljton o životu i djelu Sinjanina Tihomila Rađe o kojem sam tada jedino znao da je veći dio života proveo u egzilu. Taj je feljton bio početak mog znanstvenog bavljenja temom hrvatske politike u egzilu, ali i političke borbe da Rađa dobije zasluženo mjesto u javnom sjećanju suvremene Hrvatske. Istodobno, razvijao se i moj istraživački interes za fenomen viteške igre Alke, osobito za njezinu povijest i kulturno-turističku afirmaciju. Premda je Alka već stotinjak godina predmet znanstvenih istraživanja, veliki dio njezine povijesti i dalje je neistražen i nerasvijetljen. Stoga sam se posvetio istraživanju nepoznatih i zanimljivih

detalja iz povijesti Alke nastojeći je približiti široj javnosti. Ujedno sam počeo pisati i svoja promišljanja o društvenom značenju i potencijalnoj komercijalizaciji te viteške igre.

Središnje mjesto u mome autorskom opusu zauzimaju eseji o poznatim političkim i javnim osobama porijeklom iz Sinja. U svome govoru na predstavljanju knjige Josipa Šentije *Razgovori s Mikom Tripalom o hrvatskom proljeću*, Marko Grčić istaknuo je da nije slučajno to što su Sinjani bili jedni od najvažnijih i najtrjeznijih sudionika presudnih političkih zbivanja u suvremenoj hrvatskoj povijesti. Prema Grčiću, Sinjska krajina stoljećima je bila područje borbe između suprotstavljenih civilizacija i ideologija koje su mobilizirale ljudе i ostavljale mnogobrojne žrtve i na jednoj i na drugoj strani. No, kako dalje navodi Grčić, poznate su političke osobe iz te sredine, unatoč međusobnim razlikama, često pokazivale sposobnost nadilaženja strasti. Grčić pritom spominje primjere Ante Mike Tripala, Josipa Šentija i Dušana Bilandžića, ali se tu svakako mogu ubrojiti i braća Marko i Vladimir Veselica te Dražen Sesardić. Znajući ulogu i važnost Sinjana u hrvatskim političkim zbivanjima u zadnjim trima desetljećima 20. stoljeća, nije mi preostalo drugo nego istraživati i pisati o braći Veselica, Miki Tripalu, Šentiji, Sesardiću.

Međutim, Sinjani nisu ostavili traga samo na političkome polju, već i na drugim područjima ljudske djelatnosti. Kako je to svojevremeno ustvrdio Dušan Žanko, „Sinj, kolikogod je malen i osrednji po mnogim kvantitativnim pojавama svoga, recimo, građanskog života, nikada nije priznavao osrednjost u kvalitativnom smislu”. Dolazeći iz sredine koja je uvijek zahtijevala više i bolje, Sinjanke i Sinjani isticali su se u visokom obrazovanju i znanosti, kulturi te različitim granama umjetnosti. Zbog toga mi nije preostalo drugo nego pisati o brojnim doktorima znanosti iz grada „skule” (kako su Sinj nazivali krajem 19. stoljeća) te o kulturnim, stručnim i umjetničkim dosezima Ante Masovčića, Ivana Celmića, Zlate Sesardić i drugih Sinjana. Našlo se među mojim istraživačkim interesima još i mjesta za Sinj izvan domovine i sinjske iseljenike koji su njegovali i sačuvali zavičajni identitet i kulturnu baštinu u SAD-u.

Kad sam početkom 2018. sabrao sve svoje tekstove napisane o Sinju i Alki u proteklih osam godina, javila se i ideja o njihovu ukoričavanju i objavlјivanju u knjizi. Tada sam počeo i blisko surađivati s Klubom Sinjana u Zagrebu i sudjelovati kao govornik na njihovim zapaženim tribinama o Marku i Vladimiru Veselicu u studenome 2017. i Sinjanima u Hrvatskom proljeću u ožujku 2018. Sve bližom suradnjom i čestim druženjima prepoznali smo zajednički interes za temu uloge Sinjana u reformskom pokretu Hrvatsko proljeće. Kako sam već pisao i izlagao o plejadi Sinjana istaknutih sudionika Hrvatskog proljeća (Dražen Sesardić, Ante Miko Tripalo, Josip Šentija, Marko i Vladimir Veselica) predložio sam objavlјivanje knjige koja bi obuhvatila spomenutu temu, ali i brojne druge zanimljive teme iz povijesti Sinja i Alke. Vodstvo Kluba Sinjana predvođeno Davorom Vareninom i Vladislavom Veselicom objeručke je prihvatio prijedlog i dalo punu podršku objavlјivanju knjige.

Knjiga koja se nalazi pred vama obuhvaća širok spektar tema prožetih Sinjom i Alkom. Sastoјi se od nešto više od trideset eseja podijeljenih u šest tematskih cjeline. Većina eseja već je ranije objavljena na mome blogu *Sinjski obzori*, lokalnom portalu *Ferata* ili u posebnim prilozima o Alki u *Slobodnoj Dalmaciji*. Posljednji tekst u knjizi nedavno je objavljen u časopisu ogranka Matice hrvatske u Sinju *Cetinska vrila*. Za potrebe knjige dio ranije objavljenih tekstova sadržajno je dopunjeno i stilski dorađen. Esej o braći Veselica nastao je na podlozi mojih izlaganja na već spomenutim tribinama Kluba Sinjana i prvi se put objavljuje u ovoj knjizi. Teme koje su obrađene u knjizi nadilaze lokalni i provincijalni značaj te imaju širu društvenu važnost i prepoznatljivost. Iz tog razloga knjiga nije namijenjena samo sinjskoj javnosti i alkarskoj zajednici, već cijeloj hrvatskoj javnosti.

Naposljetu, na suradnji u pripremi ove knjige želim zahvaliti njezinom uredniku Vladimiru Filipoviću, kao i Jakovu Borkoviću koji je odlično obavio posao grafičkog urednika. Želim se zahvaliti i Viteškom alkarskom društvu koje mi je ustupilo fotografije iz svoje arhive. Posebnu zahvalnost dugujem Vladislavu Veselicu, Davoru Varenini i Ivanu Boti bez čije podrške knjiga nikad ne bi ugledala svjetlo dana.